

În rama Sfintei Icoane

Doctorul Eugen Nicoară preia conducerea despărțământului Reghin al Astei la 19 februarie 1923. Dotat cu un inegalabil elan și putere de muncă, harnic și drept, stăruitor și prietenos, își constituie un comitet de acțiune din cei mai de seamă oameni ai locului: Ariton Popa, dr. Alexandru Ceușianu, Gheorghe Maior, dr. Eugen Truția, dr. Simion Sbârcea, Gheorghe Cazan, Petru Boțian, Gavril Branea, Iuliu Grama, Ioan M. Pop și Ioan Suciu, care prin preocupările lor și dispersarea în teren acopereau bună parte din problematica Asociațiunii în ascensiunea sa culturală.

Noua strategie a președintelui este dezvăluită în cuvântarea rostită la instalare. Desprindem din aceasta necesitatea trezirii populației din letargia impusă de perioada postbelică, ridicarea poporului la îndreptățita vitejie a înaintașilor, subliniind faptul că „Unirea noastră este numai rama unei icoane sfinte, în care noi suntem chemați să zugrăvim cel mai splendid chip”, chemare spre idealurile mari și sfinte ale viitorului. La împlinirea acestor idealuri trebuie să stea munca, cultura și morala, lepădate de ceartă, desbinare și ura dintre oameni. Acestea erau dorințele președintelui izvorâte din cele mai curate gânduri și răspundere pentru destinul națiunii, constituite într-un program și expuse cu claritate, drept călăuză pe tot parcursul anilor, rezultatele depășind mult așteptările și confirmând justetea lor, spiritul de organizare, disciplină și muncă. La insistențele sale, în anul 1925, are loc la Reghin Adunarea Generală a Astei, grandioasă sărbătoare a spiritului românesc, prilej de întâlnire a unor distinși cărturari, sosiți aici din toate provinciile românești. Au venit atunci la Reghin, nu pentru măreția și grandoarea orașului, ci din atracție pentru oameni, pentru cultură și slujitorii săi, pentru cinstirea înaintașilor locului, personalități de marcă ale bisericii, științei și culturii, istoriei, scriitori, profesori, publiciști, între care Mitropolitul Vasile Suciu, Vasile Goldiș, Alex. Lupeanu Melin, Elie Dăianu, Ion Lapedatu, Silviu Dragomir, Onisifor Ghibu, Ștefan Meteș, Tiberiu Brediceanu, Zaharia Bârsan, Emil Isac, Adrian Maniu, Augustin Maior, Nicolae Colan, lista putând fi mult prelungită.

Poate că niciodată orașul de la intrarea Mureșului în Câmpia Transilvană nu a avut atâta încărcătură intelectuală ca în acel an. Stăruința președintelui de punere în circuitul național de valori a oamenilor și obiceiurilor locului s-a dovedit de bun augur.

În anul următor, despărțământul Astra din Reghin trece la editarea propriilor cărți în speță ale președintelui său, cărți cu important mesaj educativ, în special de cunoștințe istorice, literare, igienico-sanitare. Lucrări ieșite de sub teascurile tipografiei vin să completeze intersul de cunoaștere, cărora li se alătură noi conferințe, în majoritate susținute în localități rurale, activitatea fiind compensată de către Asociațiune cu calificativele „de remarcat” și „foarte mulțumitoare”. În anul 1930, despărțământul Reghin încheia procesul de înființare a bibliotecilor comunale la sate. Se trece încă de pe acum la proiectarea unor filme cu conținut religios ori educativ-sanitar.

O bună claborare cu școlile, Reuniunea Femeilor Române, Casina Română, cercurile preoțești și învățătořești îl conduc pe președite la inițierea și înființarea cercurilor culturale sătești, organizații obștești cu activitate proprie, al căror program era cuprins într-o lucrare teoretică care ar merita să fie reluată. Am mai adăuga la toate acestea organizarea „Șoimilor Carpaților”, frumoasă inițativă de călire fizică, morală și intelectuală a tineretului, Școala țărănească pentru femei și bărbați, și numărul mare de monumente și troițe a căror sfințire se succeda la intervale tot mai scurte.

Dar cea mai strălucită realizare de acest fel rămâne Palatul Culturii, căruia printr-o împrejurare fericită, în urmă cu câțiva ai, grație slujitorilor săi, i-a fost atribuit numele ctitorului tot așa cum astăzi i-a venit rândul Spitalului.

Puține personalități ale locului au lăsat în urma lor o moștenire atât de folositoare, frumoasă și bogată. Iată de ce ne aplecăm cu venerație acum, la o sută de ai de la nașterea medicului, omului de cultură, publicistului, folcloristului, politicianului și inegalabilului artist mureșean, aducându-i și cu acest prilej - veșnică recunoștință.

Dimitrie Poptămaș, 1993